

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA DĖL VALSTYBINĖS MOKESČIŲ INSPEKCIJOS MOKESČIŲ FONDE ATLIKTO FINANSINIO (TEISĖTUMO) AUDITO REZULTATŲ

2012 m. birželio 20 d. Nr. FA-P-60-5-26
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2011-06-14 pavedimą Nr. P-60-5

Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:

Aušra Everlingienė (grupės vadovė)

Remigijus Pužauskas

Nijolė Norušaitienė

Laima Bužinskienė

Asta Grigonė

Auditas pradėtas 2011-06-15

Auditas baigtas 2012-06-20

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti

Valstybės kontrolės interneto puslapyje

adresu www.vkontrolė.lt

TURINYS

Ižanga	3
Audito apimtis ir metodai	4
Pastebėjimai, išvados, rekomendacijos	5
1. Pastebėjimai dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo buhalterinės apskaitos	5
2. Dėl vidaus kontrolės sistemos	7
3. Rekomendacijos	7
Priedai	8

IŽANGA

Pagal Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymą Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas yra viešojo sektoriaus subjektas¹. Jame kaupiamos turto ir įsipareigojimų, susijusių su Valstybinės mokesčių inspekcijos administruojamais mokesčiais, nurodytais Mokesčių administravimo įstatyme², rinkliavomis ir kitomis įmokomis, sumos ir kitos sumos, susijusios su atliekamomis kitais teisės aktais jai perduotomis funkcijomis³. Fondo apskaitą tvarko Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos atskirai nuo savo, kaip biudžetinės įstaigos, apskaitos. Vadovaujantis Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymu, turi būti sudaromos atitinkamų metų pirmojo ketvirčio, pusmečio, devynių mėnesių, o pasibaigus finansiniams metams pagal finansinių metų paskutinės dienos duomenis – metinės mokesčių fondo finansinės ataskaitos. Jos sudaromos vadovaujantis Viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartais (VSAFAS)⁴.

Audito tikslas – įvertinti 2011 metų finansinių ir (ar) kitų ataskaitų duomenis ir pareikšti nepriklausomą nuomonę.

Audituojamas subjektas – Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas.

Audituojamas laikotarpis – 2011 metai.

Audituojamu laikotarpiu Valstybinei mokesčių inspekcijai vadovavo Modestas Kaseliauskas, Mokesčių apskaitos departamentui, atsakingam už Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos organizavimą ir tvarkymą, finansinių ataskaitų rengimą, – Židrūnas Karalius.

Valstybinio audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai, o nepriklausoma nuomonė dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo ataskaitų rinkinio duomenų pareiškama valstybinio audito išvadoje.

¹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 22 d. 9 p.

² Lietuvos Respublikos mokesčių administravimo įstatymas, 2004-04-13 Nr. IX-2112 (su pakeitimais ir papildymais).

³ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 2 str. 11 d.

⁴ Ten pat, 19 str. 1 ir 2 d., 21 str. 1 d.

AUDITO APIMTIS IR METODAI

Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondas 2011 metais į valstybės biudžetą pervedė 13 315 248 tūkst. Lt surinktų mokesčių ir kitų įmokų.

Finansinis (teisėtumo) auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus.

Audito metu, siekiant gauti audito tikslams reikalingų įrodymų, audito planavimo etape atlikta:

- išsami rizikos analizė, pagal kurią parengta bendroji audito strategija;
- taisyklių, įsakymų, tvarkos aprašų ir kitų dokumentų peržiūra;
- pateiktų duomenų ir informacijos analizė;
- parengtas audito planas ir programos, kuriose suplanuotos išsamios audito procedūros.

Pažymime, kad neturėjome galimybės atlikti išsamių audito procedūrų, kurių metu būtume patikrinę ūkinių operacijų registravimo Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitoje ir buhalterinių sąskaitų likučių teisingumą bei įsitikinę, ar mokesčių fondo 2011 metų finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų iškraipymų, nes iki bendru susitarimu nustatytų terminų mums nebuvo pateikti Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos registru duomenys.

PASTEBĖJIMAI, IŠVADOS, REKOMENDACIJOS

1. Pastebėjimai dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo buhalterinės apskaitos

Valstybinė mokesčių inspekcija nesilaikė Buhalterinės apskaitos įstatymo reikalavimų⁵, nes mokesčių fondo apskaitoje registruodama mokestinius įvykius ir kitas ūkinės operacijas iki 2011 m. birželio 1 d. netaikė dvejetainio įrašo, kai kiekvieno mokestinio įvykio ar ūkinės operacijos vertė turi būti įrašoma į sąskaitos (sąskaitų) debetą, o jai lygi suma – į kitos sąskaitos (sąskaitų) kreditą⁶. Be to, iki minėtos datos mokesčių fondo buhalterinė apskaita buvo tvarkoma nesivadovaujant kaupimo principu, kai mokestiniai įvykiai ir kitos ūkinės operacijos apskaitoje turi būti registruojami tada, kai jie įvyksta, ir pateikiami tų ataskaitinių laikotarpių finansinėse ataskaitose⁷. Atkreipiame dėmesį, kad dvejetainis įrašas ir kaupimo principas mokesčių fondo apskaitoje turėjo būti pradėti taikyti nuo 2010 metų pradžios⁸.

Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitoje minėtas apskaitos principas ir tvarkymo būdas galėjo būti įgyvendintas tik suprojektavus, sukūrus ir įdiegus naują informacinę sistemą. Tokios sistemos kūrimo darbai buvo pradėti 2008 metais, o 2011 m. birželio 1 d. buvo priimtas sprendimas pradėti darbą su naujai sukurta Mokesčių apskaitos informacine sistema (toliau – MAIS). Prieš pradėdant darbą su apskaitos sistema MAIS turėjo būti atlikti parengiamieji darbai (Valstybinės mokesčių inspekcijos viršininko 2010-11-31 įsakymas Nr. V-412 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo mokestinių prievolių, turto ir įsipareigojimų perkėlimo į mokesčių apskaitos informacinę sistemą (MAIS) apskaitos principų aprašo patvirtinimo“): paskirti už perkėlimą į MAIS duomenų parengimą, perkėlimą ir patikrinimą atsakingi asmenys; patvirtinti duomenų perkėlimo į MAIS principai ir duomenų konvertavimo bei migravimo strategija. Be to, visi mokestinių prievolių, turto ir įsipareigojimų likučiai iki perkėlimo turėjo būti sugrupuoti pagal patvirtinto sąskaitų plano buhalterines sąskaitas ir įvertinti pagal VSAFAS reikalavimus. Audito metu įsitikinome, kad buvo paskirti už duomenų, keliamų į MAIS, parengimą, perkėlimą ir patikrinimą atsakingi asmenys, patvirtinta duomenų perkėlimo strategija, tačiau audito metu negalėjome įsitikinti arba patvirtinti, kad visi mokestinių prievolių, turto ir įsipareigojimų likučiai, buvę 2011 m. birželio 1 dieną, į MAIS buvo perkelti teisingai, kad pradiniuose likučiuose nėra reikšmingų iškraipymų, turinčių įtakos ataskaitinio laikotarpio ataskaitų teisingumui, nes bendru susitarimu nustatytu terminu mums nebuvo pateikta informacija apie mokestinių prievolių, turto ir

⁵ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su pakeitimais ir papildymais), 6 str. 3 d.

⁶ Ten pat, 2 str. 7 d.

⁷ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 9 str.

⁸ Ten pat, 36 str. 2 d.

įsipareigojimų likučių sugrupavimą pagal buhalterines sąskaitas, apie jų įvertinimą pagal VSAFAS reikalavimus, MAIS užregistruotų buhalterinių sąskaitų likučių 2011 m. birželio 1 d. duomenis. Valstybinė mokesčių inspekcija 2012-04-23 raštu Nr. (20.2-06)-RMA-10-63 nurodė duomenų nepateikimo priežastis (didelis duomenų ir sistemoje registruojamų operacijų, kurioms patikrinti reikia laiko, kiekis; naujos sistemos netobulumas ir klaidos, kurios dar taisomos) ir prašė atidėti mokesčių fondo buhalterinės apskaitos duomenų pateikimo terminą. Pažymime, kad audito ataskaitos ir išvados rengimo metu dar nebuvo pateikti 2011 m. birželio 1 dienos apskaitos duomenys, reikalingi likučių perkėlimui audituoti.

Mokesčių fondo finansinės ataskaitos buvo teikiamos nesilaikant Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatyme⁹ ir VSAFAS nurodytos finansinių ataskaitų teikimo tvarkos ir terminų¹⁰. Nebuvo pateiktos 2011 m. pirmojo pusmečio ir devynių mėnesių mokesčių fondo finansinės ataskaitos, o metinės finansinės ataskaitos buvo pateiktos (Valstybinės mokesčių inspekcijos 2012-05-25 raštu Nr. (20.2-37)-R-4632 „Dėl finansinių ataskaitų rinkinio pateikimo“) pavėluotai – 2012 m. gegužės 25 d. Jų patikrinti negalėjome, nes nebuvo pateikti reikiami apskaitos registru duomenys metinėms finansinėms ataskaitoms parengti ir audituoti.

Atkreipiame dėmesį, kad mokestinių įvykių ir kitų ūkinių operacijų duomenys turi būti registruojami apskaitos registruose, kurių forma, turinys ir skaičius nustatomas pagal poreikį¹¹. Pažymime, kad audituojamu laikotarpiu nebuvo patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos registrai.

Dėl visų minėtų dalykų nebuvo galimybės gauti tinkamų ir pakankamų įrodymų nuomonei dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo finansinių ataskaitų tikrumo ir teisingumo pagrįsti.

Pažymėtina, kad už apskaitos organizavimą pagal buhalterinės apskaitos reikalavimus¹² ir už finansinių ataskaitų pateikimą teisės aktuose nurodytoms įstaigoms ir institucijoms bei paskelbimą laiku atsako ūkio subjekto ir viešojo sektoriaus subjekto vadovas¹³.

Valstybinė mokesčių inspekcija mokesčių fondo buhalterinę apskaitą tvarkė ir 2011 metų finansines ataskaitas teikė nesilaikydama Buhalterinės apskaitos ir Viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymų reikalavimų.

⁹ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 32 str. 1 d.

¹⁰ Lietuvos Respublikos finansų ministro įsakymai: 2007-12-28 Nr. 1K-388 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 1-ojo standarto patvirtinimo“ (nauja redakcija 2009-12-24 Nr. 1K-476 su vėlesniais pakeitimais ir papildymais), 51 p. ir 2008-06-11 Nr. 1K-213 „Dėl viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės 23-iojo standarto patvirtinimo“ (nauja redakcija 2010-03-02 Nr. 1K-051 su pakeitimais ir papildymais), 20 p.

¹¹ Lietuvos Respublikos buhalterinės apskaitos įstatymas, 2001-11-06 Nr. IX-574 (su pakeitimais ir papildymais), 16 str.1 ir 2 d.

¹² Ten pat, 21 str.1 d.

¹³ Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus atskaitomybės įstatymas, 2007-06-26 Nr. X-1212 (su pakeitimais ir papildymais), 35 str. 2 d.

2. Dėl vidaus kontrolės sistemos

Audito metu analizavome vidaus kontrolės aplinką ir kontrolės procedūras, susijusias su Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo procesais, taip pat rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos mokesčių fondo finansinių ataskaitų duomenų patikimumui, valdymu. Apie nustatytus vidaus kontrolės sistemos trūkumus 2011-11-09 raštu Nr. S-(60-2223)-2096 „Dėl vidaus kontrolės“ informavome Valstybinės mokesčių inspekcijos vadovą ir pateikėme rekomendacijas. Rašte rekomendavome imtis neatidėliotinų kontrolės veiksmų, užtikrinančių mokesčių fondo apskaitos tvarkymą pagal teisės aktų reikalavimus. Be to, rekomendavome atlikti vidaus kontrolės sistemos vertinimą, kad būtų nustatytos silpnos grandys (kontrolės aplinkos, rizikos valdymo, kontrolės veiksmų, komunikacijos, stebėsenos). Vidaus kontrolė yra dinamiškas procesas, ją būtina nuolat taikyti prie įstaigos vidaus ir išorės veiksnių pokyčių, todėl turi būti atliekama nuolatinė vidaus kontrolės stebėseną ir jos vertinimas, kurie užtikrintų, kad riziką mažinančios kontrolės priemonės būtų veiksmingos ir vidaus kontrolė atitiktų pasikeitusią aplinką, išteklius ir riziką.

Atsižvelgiant į audito metu nustatytus dalykus, Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo vidaus kontrolė vertinama kaip silpna.

3. Rekomendacijos

Atsižvelgdami į audito metu nustatytus dalykus, rekomenduojame:

- atlikti vidaus kontrolės sistemos vertinimą, atkreipiant dėmesį į vidaus kontrolės aplinką ir kontrolės procedūras, susijusias su Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo procesais, nustatant silpnąsias grandis šios srities vidaus kontrolėje;
- patvirtinti mokesčių fondo buhalterinės apskaitos registrus, paskirti asmenis, atsakingus už mokesčių įvykių ir kitų ūkinių operacijų registravimą patvirtintuose registruose, nustatyti buhalterinės apskaitos registrų duomenų teisingumo kontrolės procedūras.

6-ojo audito departamento direktorius

Rimantas Sanajevus

6-ojo audito departamento vyriausioji valstybinė auditorė

Aušra Everlingienė

Valstybinio audito ataskaitos kopija pateikta:
Lietuvos Respublikos finansų ministerijai,
Lietuvos Respublikos Seimo Audito komitetui.

PRIEDAI

Valstybinio audito ataskaitos
 „Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos
 mokesčių fonde atlikto finansinio
 (teisėtumo) audito rezultatų“
 1 priedas

Rekomendacijų įgyvendinimo planas

Eil. Nr.	Rekomendacija	Priemonė ¹⁴	Rekomendacijos įvykdymo terminas ¹⁵ (data)
1.	Atlikti vidaus kontrolės sistemos vertinimą, atkreipiant dėmesį į vidaus kontrolės aplinką ir kontrolės procedūras, susijusias su Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos tvarkymo ir finansinių ataskaitų rengimo procesais, nustatant silpnąsias grandis šios srities vidaus kontrolėje.	Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu patvirtinti Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo finansinių ataskaitų rengimo proceso taisykles. Vidaus audito skyriaus 2012 m. veiklos plane numatytas Valstybinės mokesčių inspekcijos vidaus kontrolės vertinimas.	2012-09-14 2012 m. IV ketv.
2.	Patvirtinti mokesčių fondo buhalterinės apskaitos registrus, paskirti asmenis, atsakingus už mokesčių įvykių ir kitų ūkinių operacijų registravimą patvirtintuose registruose, nustatyti buhalterinės apskaitos registrų duomenų teisingumo kontrolės procedūras.	Papildyti Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitos vadovą (patvirtinant apskaitos registrus). Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos viršininko įsakymu patvirtinti asmenis, atsakingus už atskirus apskaitos procesus bei jų kontrolę.	2012-10-31 2012-09-14

¹⁴ Numatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos.

¹⁵ Numatyta Valstybinės mokesčių inspekcijos.